Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 2 júna 2016 *

„Nesplnenie povinnosti členským štátom — Články 18, 20 a 21 ZFEÚ — Občianstvo Únie — Právo na pohyb a pobyt — Diskriminácia z dôvodu štátnej príslušnosti — Príspevok na cestovné náklady poskytovaný študentom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi daného štátu — Smernica 2004/38/ES — Článok 24 ods. 2 — Výnimka zo zásady rovnosti zaobchádzania — Príspevok na výživu počas štúdia pozostávajúci zo študijných štipendií alebo pôžičiek — Rozsah — Formálne požiadavky návrhu na začatie konania — Koherentné uvedenie výhrad“

Vo veci C-233/14,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, podaná 12. mája 2014,

Európska komisia, v zastúpení: C. Gheorghiu a M. van Beek, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Holandskému kráľovstvu, v zastúpení: M. Bulterman a C. Schillemans, splnomocnené zástupkyne,

žalovanému,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predsedníčka prvej komory R. Silva de Lapuerta, sudcovia A. Arabadžiev, J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund a E. Regan (spravodajca),

generálna advokátka: E. Sharpston,

tajomník: L. Carrasco Marco, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 25. novembra 2015,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 26. januára 2016,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: holandčina.

Rozsudok

1 Európska komisia svojou žalobou navrhuje, aby Súdny dvor:

— určil, že Holandské kráľovstvo si tým, že vyhradilo prístup k zvýhodnenému cestovnému vo verejnej doprave, stanovenému pre študentov, ktorí študujú v Holandsku, len holandským študentom zapísaným v súkromnej alebo verejnej vzdelávacej inštitúcii v Holandsku a študentom pochádzajúcim z iných členských štátov, ktorí sú v Holandsku zárobkovo činní alebo tam nadobudli právo trvalého pobytu, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 18 ZFEÚ v spojení s článkami 20 a 21 ZFEÚ a z článku 24 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46),

— uložil Holandskému kráľovstvu povinnosť nahradiť trovy konania.

Právny rámec

Právo Únie

2 Odôvodnenia 20 a 21 smernice 2004/38 znejú:

„(20) v súlade so zákazom diskriminácie z dôvodov štátnej príslušnosti by všetci občania Únie a ich rodinní príslušníci s pobytom v členskom štáte mali na základe tejto smernice využívať v tomto členskom štáte rovnaké zaobchádzanie ako so štátnymi príslušníkmi v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje zmluva, s výhradou špecifických ustanovení, ako sú výslovne uvedené v zmluve a sekundárnom práve;

(21) malo by sa však ponechať na hostiteľský členský štát, aby rozhodol, či udelí sociálnu pomoc počas prvých troch mesiacov pobytu alebo počas dlhšieho obdobia v prípade uchádzačov o zamestnanie občanom Únie iným, ako sú pracovníci, samostatne zárobkovo činné osoby alebo osoby, ktoré si zachovali tento štatút, alebo ich rodinní príslušníci, alebo udelí takýmto osobám pomoc vo forme príspevku na výživu počas štúdia vrátane odborného vzdelávania pred nadobudnutím ich práva trvalého pobytu.“

3 Článok 3 ods. 1 tejto smernice stanovuje, že táto smernica sa uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo sa zdržiavajú v inom členskom štáte, než je členský štát, ktorého sú štátnymi príslušníkmi.

4 Článok 7 uvedenej smernice s názvom „Právo pobytu na viac ako tri mesiace“ vo svojom odseku 1 uvádza:

„Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak:

…

c)

— sú zapísaní na súkromnej alebo verejnej inštitúcii, akreditovanej alebo financovanej hostiteľským členským štátom na základe jeho legislatívy alebo administratívneho postupu, s hlavným cieľom absolvovať študijný kurz, vrátane odborného vzdelávania; a

— majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte a predložili príslušnému vnútroštátnemu úradu dôkaz prostredníctvom vyhlásenia alebo iným rovnocenným prostriedkom, podľa ich rozhodnutia, že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu;…“

5 Článok 24 smernice 2004/38, nazvaný „Rovnaké zaobchádzanie“, znie:

„1. S výhradou takých osobitných ustanovení, ako sú výslovne uvedené v zmluve a v sekundárnom práve, všetci občania Únie, ktorí sa na základe tejto smernice zdržiavajú na území hostiteľského členského štátu, využívajú rovnaké zaobchádzanie ako so štátnymi príslušníkmi tohto členského štátu v rámci pôsobnosti zmluvy. Výhoda tohto práva sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu.

2. Ako výnimka z odseku 1 hostiteľský členský štát nie je povinný udeliť nárok na sociálnu pomoc počas prvých troch mesiacov pobytu ani prípadne počas dlhšieho obdobia stanoveného v článku 14 ods. 4 písm. b), ani nie je povinný pred nadobudnutím práva trvalého pobytu udeliť pomoc vo forme príspevku na výživu počas štúdia, vrátane odborného vzdelávania, pozostávajúcu zo študentských štipendií alebo študentských pôžičiek osobám iným, ako sú pracovníci, samostatne zárobkovo činné osoby, osoby, ktoré si zachovávajú takýto štatút a ich rodinní príslušníci.“

Holandské právo

Wet studiefinanciering 2000

6 § 2.1 Wet studiefinanciering 2000 (zákon o financovaní štúdia z roku 2000, ďalej len „WSF z roku 2000“), ktorý stanovuje podmienky poskytnutia financovania štúdia, vrátane základného štipendia a príspevku na cestovné náklady (ďalej len „príspevok na cestovné náklady“), znie takto:

„Tento zákon upravuje financovanie štúdia a vzťahuje sa na študentov, ktorí spĺňajú podmienky týkajúce sa:

a) štátnej príslušnosti, tak ako sú uvedené v § 2.2;

b) veku, tak ako sú uvedené v § 2.3 a

c) druhu vzdelávania, tak ako sú uvedené v § 2.2 až 2.4.“

7 § 2.2 WSF z roku 2000 stanovuje:

„1. Na financovanie štúdia má nárok študent, ktorý:

a) je holandský štátny príslušník;

b) síce nie je holandský štátny príslušník, ale pokiaľ ide o oblasť financovania štúdia, zaobchádza sa s ním ako s holandským štátnym príslušníkom na základe zmluvy alebo rozhodnutia medzinárodnej organizácie, alebo

c) nie je holandský štátny príslušník, ale býva v Holandsku a patrí do skupiny osôb, ktoré majú v oblasti financovania rovnocenné postavenie ako holandskí štátni príslušníci, ktorá je takto vymedzená právnymi predpismi.

2. Bez toho, aby tým bol dotknutý odsek 1 písm. b), právny predpis môže vymedziť skupiny osôb, v prípade ktorých sa rovnocenné postavenie uvedené v odseku 1 písm. b) vzťahuje len na úhradu výdavkov spojených s prístupom k vzdelávaniu. Právny predpis môže stanoviť pravidlá týkajúce sa sumy a spôsobu tejto úhrady.“

8 § 3.1 WSF z roku 2000 stanovuje:

„1. Financovanie štúdia sa skladá zo základného štipendia, základnej pôžičky a dodatočného štipendia alebo pôžičky, ako aj z pôžičky na zaplatenie školného.

2. Financovanie štúdia možno priznať v plnej výške alebo čiastočne vo forme:

a) daru;

b) štipendia alebo

c) pôžičky.“

9 § 3.2 ods. 1 WSF z roku 2000 stanovuje, že štipendium zahŕňa mesačne paušálnu sumu pokrývajúcu životné náklady, príspevok na náklady na školné a príspevok na cestovné náklady.

10 § 3.29 WSF z roku 2000 spresňuje podmienky, za ktorých možno získať náhradu, ak príjemca nevyužil v plnom rozsahu príspevok na cestovné náklady.

11 § 3.6 ods. 2 WSF z roku 2000 stanovuje:

„Ak nie je stanovené inak, základné štipendium zahŕňa príspevok na cestovné náklady.“

12 § 3.7 WSF z roku 2000, ktorý stanovuje formu, v akej sa poskytuje príspevok na cestovné náklady, znie takto:

„1. Pre študentov vzdelávajúcich sa v Holandsku spočíva príspevok na cestovné náklady v poskytnutí prepravného dokladu na dobu určitú v dĺžke jeden týždeň, ktorý dopravca vydá študentovi zdarma alebo za zníženú cenu.

2. V prípade študentov, ktorí majú nárok na financovanie štúdia mimo Holandska, sa príspevok na cestovné náklady skladá zo sumy, ktorá je stanovená v § 4.8 ods. 2 a § 5.3 ods. 2. Odchylne od prvej vety môže študent uvedený v prvej vete na žiadosť získať z dôvodu poskytovania príspevku na cestovné náklady prepravný doklad.“

Besluit studiefinanciering 2000

13 Besluit studiefinanciering 2000 (rozhodnutie z roku 2000 o financovaní štúdia) stanovuje v § 3a ods. 1 a 2 toto:

„1. V prípade osôb, ktoré sú štátnymi príslušníkmi štátu, ktorý je stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore [z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3)], alebo sú švajčiarskymi štátnymi príslušníkmi, ako aj ich rodinných príslušníkov, iných ako

a) zamestnanci;

b) samostatne zárobkovo činné osoby alebo

c) osoby, ktoré si zachovávajú postavenie zamestnanca, a

d) rodinní príslušníci osôb uvedených v písmenách a) až c),

ktoré nezískali právo na trvalý pobyt uvedené v článku 16 [smernice 2004/38], zaobchádzanie na základe § 2.2 ods. 2 [WSF z roku 2000] spočíva v poskytnutí sumy pokrývajúcej náklady na prístup k vzdelávaniu.

2. Úhrada podľa odseku 1 sa poskytne formou daru a je vo výške sumy základného štipendia stanoveného v § 3.6 ods. 1 [WSF z roku 2000] pre jedného príjemcu, ktorý býva doma. Súčasťou tejto úhrady nie je príspevok na cestovné náklady a ďalšie príspevky stanovené v § 3.6 ods. 2 a 3 [WSF z roku 2000].“

Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

14 § 7.37 Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (zákon o vysokoškolskom vzdelávaní a vedeckom výskume) vykonáva § 2.1 písm. c) WSF z roku 2000, ktorý stanovuje, že študent musí byť zapísaný v uznanej vzdelávacej inštitúcii. Podľa § 7.37 ods. 2 zákona o vysokoškolskom vzdelávaní a vedeckom výskume:

„Zápis sa vykoná až po predložení dôkazu o úhrade poplatkov za zápis a skúšky alebo v prípade zápisu na štúdium popri zamestnaní po predložení dôkazu o úhrade poplatkov za zápis na toto štúdium.“

Konanie pred podaním žaloby

15 V novembri 2008 dostala Komisia sťažnosť týkajúcu sa nerovnosti zaobchádzania medzi holandskými študentmi a študentmi z iných členských štátov Európskej únie, pokiaľ ide o prístup k verejnej doprave dotovaný Holandskom. Podľa tejto sťažnosti holandskí študenti majú nárok na príspevok na cestovné náklady, čo im umožňuje používať verejnú dopravu bezplatne alebo za zníženú cenu, kým študenti vzdelávajúci sa v rámci programu Erasmus musia platiť plnú sadzbu, čo predstavuje porušenie článku 12 ES.

16 Keďže sa Komisia s predmetom tejto sťažnosti stotožnila, zaslala 23. marca 2009 Holandskému kráľovstvu výzvu, aby jej predložilo svoje pripomienky v lehote dva mesiace. V tomto liste Komisia tvrdila, že príspevok na cestovné náklady sa nemá považovať za študentské štipendium alebo študentskú pôžičku, ale za príspevok na výživu, takže táto dávka nepatrí pod výnimku stanovenú v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38. Okrem toho sa Komisia neobmedzila len na to, že vytýkala Holandskému kráľovstvu nerovnosť zaobchádzania voči študentom vzdelávajúcim sa v rámci programu Erasmus, ale jej výhrady sa týkali všetkých študentov z iných členských štátov, ktorí patria do pôsobnosti smernice 2004/38 a vykonávajú časť alebo celé štúdium v Holandsku.

17 V liste z 15. mája 2009 Holandské kráľovstvo odpovedalo na tieto výhrady v tom zmysle, že nemožno hovoriť o diskriminácii, keďže príspevok na cestovné náklady sa poskytuje formou podmienečnej pôžičky, a preto sa naň vzťahuje výnimka stanovená v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38.

18 Dňa 29. januára 2010 Komisia zaslala Holandskému kráľovstvu odôvodnené stanovisko, na ktoré tento členský štát odpovedal 28. mája 2010, pričom rozvinul argumenty uvedené už v odpovedi na výzvu.

19 Dňa 27. januára 2012 zaslala Komisia Holandskému kráľovstvu doplňujúce odôvodnené stanovisko. Dňa 27. marca 2012 Komisia dostala odpoveď od tohto členského štátu, ktorou tento štát zotrval na svojom stanovisku, podľa ktorého príspevok na cestovné náklady nevytvára diskrimináciu.

20 Keďže odpoveď tohto členského štátu Komisiu neuspokojila, rozhodla sa podať 12. mája 2014 túto žalobu.

O žalobe

O rozsahu žaloby

21 Na úvod treba spresniť rozsah tejto žaloby.

22 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že žaloba podľa článku 258 ZFEÚ sa musí skúmať výlučne so zreteľom na návrhy obsiahnuté v návrhu na začatie konania (rozsudok z 22. októbra 2014, Komisia/Holandsko, C-252/13, EU:C:2014:2312, bod 28 a citovaná judikatúra).

23 V predmetnom prípade treba vziať na vedomie, že Komisia vzala späť časť tejto žaloby. Komisia v replike vyhlásila, že sa vzdáva konštatovania, že holandskí študenti s bydliskom v zahraničí, ktorí sa zapíšu na denné štúdium na schválenej holandskej vzdelávacej inštitúcii, sú predmetom diskriminácie. Na pojednávaní na Súdnom dvore v odpovedi na otázku položenú Súdnym dvorom Komisia spresnila, že chce vziať späť aj časť žaloby týkajúcu sa holandských študentov, ktorí majú bydlisko v zahraničí a študujú v Holandsku v rámci programu Erasmus.

24 Preto treba túto žalobu považovať za žalobu, predmetom ktorej je údajná diskriminácia praktizovaná Holandským kráľovstvom proti neholandským študentom, ktorí študujú v Holandsku, vrátane študentov, ktorí sa zúčastňujú na programe Erasmus, a tých, ktorí študujú mimo tohto programu.

O prípustnosti

Argumentácia účastníkov konania

25 Holandské kráľovstvo tvrdí, že výhrada uvádzaná Komisiou, týkajúca sa nepriamej diskriminácie, nespĺňa požiadavky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora, podľa ktorej jednak musí Komisia uviesť výhrady v konaní pred podaním žaloby, ako aj v žalobe koherentným a presným spôsobom a jednak výhrady uvedené v žalobe sa nemôžu odchyľovať od tých, ktoré sú uvedené v rámci konania pred podaním žaloby.

26 Holandské kráľovstvo najmä pripomína, že v bode 44 žaloby Komisia tvrdí, že existuje nepriama diskriminácia voči študentom holandského pôvodu, ktorí sa zapísali na riadne denné štúdium v cudzine a zvolia si pokračovať v štúdiu v rámci programu Erasmus v rámci schválenej vzdelávacej inštitúcie v Holandsku. V bodoch 75, 81 a 82 žaloby sa však Komisia odvoláva na nepriamu diskrimináciu voči neholandským študentom, ktorí sa zúčastňujú na tomto programe.

27 Holandské kráľovstvo vysvetľuje, že nerozumie, ktorá skupina študentov je nepriamo diskriminovaná oproti niektorej inej a v čom spočíva táto nepriama diskriminácia.

28 Dokumenty predstavujúce korešpondenciu v rámci konania pred podaním žaloby tiež neposkytujú žiadne indície v tejto súvislosti.

29 Konkrétne v bodoch 31 a 32 odôvodneného stanoviska z 28. januára 2010 Komisia bez toho, aby sa venovala uplatniteľnosti článku 24 ods. 2 smernice 2004/38, vytýkala Holandskému kráľovstvu, že vyžadovalo, aby študenti pochádzajúci z iných členských štátov boli zárobkovo činnými osobami, alebo držiteľmi povolenia na trvalý pobyt v Holandsku, čo zanechalo dojem, že ide o formuláciu novej sťažnosti založenej na nepriamej diskriminácii.

30 Okrem toho spojitosť medzi jednak stanoviskom Komisie uvedeným v bodoch 31 a 32 odôvodneného stanoviska a jednak jej stanoviskom, tak ako je opísané v bodoch 44 a 75 až 83 žaloby, na základe ktorej začalo toto konanie, nie je jasná. Odôvodnenia uvedené v tejto žalobe sa týkajú najmä študentov, ktorí študujú v rámci programu Erasmus, kým stanovisko prijaté Komisiou v rámci konania pred podaním žaloby týkajúce sa údajnej nepriamej diskriminácie sa zdá byť všeobecnejšie.

31 Komisia tvrdí, že výhrada týkajúca sa nepriamej diskriminácie je prípustná. Z bodov 32 a 33 odôvodneného stanoviska, ako aj z bodov 52, 54 a 56 doplňujúceho odôvodneného stanoviska jednoznačne vyplýva, že v rámci konania pred podaním žaloby táto inštitúcia nevylúčila, že holandská právna úprava môže spôsobovať nielen priamu diskrimináciu, ale prípadne aj nepriamu diskrimináciu. Prvky uvedené v žalobe v súvislosti s nepriamou diskrimináciou sú teda len spresnením prvkov, ktoré Komisia už uviedla v priebehu konania pred podaním žaloby.

Posúdenie Súdnym dvorom

– O výhrade založenej na nepriamej diskriminácii

32 Z článku 120 písm. c) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora a judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa tohto ustanovenia vyplýva, že každý návrh na začatie konania v oblasti priamych žalôb musí označiť predmet sporu a obsahovať zhrnutie dôvodov uvádzaných na podporu žaloby, pričom toto označenie musí byť dostatočne jasné a presné, aby umožnilo žalovanému pripraviť si obranu a Súdnemu dvoru vykonať preskúmanie. Z toho vyplýva, že podstatné skutkové a právne okolnosti, na ktorých sa takáto žaloba zakladá, musia súdržným a pochopiteľným spôsobom vyplývať z textu samotnej žaloby (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. októbra 2014, Komisia/Holandsko, C-252/13, EU:C:2014:2312, bod 33 a citovanú judikatúru).

33 Súdny dvor tiež rozhodol, že žaloba, ktorá je podaná na základe článku 258 ZFEÚ, musí uvádzať žalobné dôvody koherentným a presným spôsobom, aby členský štát a Súdny dvor mohli správne pochopiť rozsah vytýkaného porušenia práva Únie, čo je nevyhnutnou podmienkou na to, aby uvedený štát mohol účinne uplatniť svoje dôvody obrany a aby Súdny dvor mohol preveriť existenciu uvádzaného nesplnenia si povinnosti.

34 Tieto výhrady sa musia formulovať jednoznačným spôsobom, aby sa zabránilo tomu, že Súdny dvor rozhodne *ultra petita* alebo opomenie o jednej z výhrad rozhodnúť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 30. septembra 2010, Komisia/Belgicko, C-132/09, EU:C:2010:562, bod 37 a citovanú judikatúru).

35 Žaloba Komisie musí najmä obsahovať koherentný a podrobný výklad dôvodov, ktoré ju viedli k presvedčeniu, že predmetný členský štát si nesplnil jednu z povinností, ktoré mu vyplývajú zo Zmlúv (rozsudok zo 6. septembra 2012, Komisia/Belgicko, C-150/11, EU:C:2012:539, bod 27 a citovaná judikatúra). Preto rozpor vo vyjadrení dôvodu uvádzaného Komisiou na podporu jej žaloby o nesplnení povinnosti nespĺňa stanovené požiadavky (pozri v tomto zmysle rozsudky z 1. februára 2007, Komisia/Spojené kráľovstvo, C-199/04, EU:C:2007:72, bod 25, a z 28. júna 2007, Komisia/Španielsko, C-235/04, EU:C:2007:386, bod 47).

36 V predmetnom prípade Holandské kráľovstvo tvrdí, že žaloba nespĺňa tieto podmienky, keďže Komisia v nej odkazuje zmätočným spôsobom na existenciu prípadnej nepriamej diskriminácie.

37 Treba konštatovať, že vyjadrenie výhrady týkajúcej sa nepriamej diskriminácie zjavne nezodpovedá požiadavkám judikatúry pripomenutej v bodoch 32 až 35 tohto rozsudku.

38 Konkrétne, zo žaloby nevyplýva jasným spôsobom, ktorá kategória študentov je znevýhodnená a v porovnaní s ktorou inou kategóriou. Komisia totiž v časti svojej žaloby tvrdí, že nepriama diskriminácia vyplýva z predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy týkajúcej sa iba študentov holandskej štátnej príslušnosti, ktorí študujú v rámci programu Erasmus v Holandsku. V inej časti žaloby sa však zdá, že Komisia sa podľa nie veľmi jednoznačnej formulácie domnieva, že študenti z iných členských štátov, ktorí sa zúčastňujú na tomto programe v Holandsku, sú predmetom nepriamej diskriminácie, keďže sú znevýhodnení oproti študentom s holandskou štátnou príslušnosťou, ktorí študujú v inom členskom štáte a zúčastňujú sa na uvedenom programe v Holandsku.

39 Okrem toho, ako poznamenala generálna advokátka v bode 70 svojich návrhov, Komisia vôbec neidentifikovala kritérium iné ako štátna príslušnosť, ktoré by viedlo k údajnej nepriamej diskriminácii. Iste, táto inštitúcia odkázala na podmienku, podľa ktorej na to, aby študent mohol mať nárok na financovanie štúdia Holandskom, vrátane príspevku na cestovné náklady, musí byť zapísaný na schválenej vzdelávacej inštitúcii a mať zaplatené poplatky za zápis. Komisia sa však vo svojej žalobe opiera o uvedenú podmienku zápisu na preukázanie jednak toho, že študenti pochádzajúci z iných členských štátov, ktorí sa zúčastňujú na programe Erasmus v Holandsku, sú v situácii objektívne porovnateľnej so situáciou holandských študentov, ktorí študujú v tomto členskom štáte, a jednak toho, že na tvrdenú diskrimináciu sa nevzťahuje výnimka stanovená v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38. Na druhej strane táto inštitúcia neuviedla vôbec uvedenú podmienku zápisu v prvej časti svojej žaloby, v ktorej sa pokúšala preukázať rozdielne zaobchádzanie predstavujúce diskrimináciu na základe článku 18 ZFEÚ, v spojení s článkami 20 a 21 ZFEÚ.

40 Nakoniec, ako oprávnene tvrdí Holandské kráľovstvo, treba poznamenať, že samotný základ výhrady uvádzanej Komisiou, vychádzajúci z nepriamej diskriminácie, je od počiatku nedostatočný. Táto inštitúcia totiž založila svoju žalobu na porušení článkov 18, 20 a 21 ZFEÚ z dôvodu priamej diskriminácie, „keďže s občanmi [Únie], ktorí nemajú holandskú štátnu príslušnosť, sa zaobchádza menej výhodne ako s holandskými občanmi“. Len v rámci posúdenia otázky, či sa na príspevok na cestovné náklady vzťahuje výnimka stanovená v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38, Komisia rozvinula argumentáciu týkajúcu sa prípadnej nepriamej diskriminácie, čím si splietla existenciu prípadného odôvodnenia s uvedením úplne odlišnej výhrady.

41 Treba dodať, že Komisia sa v replike obmedzila na konštatovanie, že v priebehu konania pred podaním žaloby „nevylúčila“, že holandská právna úprava spôsobuje nepriamu diskrimináciu bez toho, aby však spresnila, v čom spočíva táto diskriminácia.

42 Za týchto podmienok treba zamietnuť výhradu týkajúcu sa nepriamej diskriminácie ako neprípustnú.

– O výhrade založenej na priamej diskriminácii

43 Na úvod treba uviesť, že hoci Holandské kráľovstvo neuviedlo námietku neprípustnosti proti tejto výhrade, Súdny dvor môže *ex offo* skúmať, či podmienky stanovené v článku 258 ZFEÚ na podanie žaloby o nesplnenie povinnosti sú v jej prípade splnené (pozri analogicky rozsudok z 19. decembra 2012, Komisia/Taliansko, C-68/11, EU:C:2012:815, bod 49 a citovanú judikatúru).

44 V predmetnom prípade v odpovedi na otázku položenú Súdnym dvorom na pojednávaní Komisia uviedla, že do svojej žaloby chcela zahrnúť nielen študentov odborného vzdelávania, ale takisto tých, ktorých ona sama označila za študentov vysokoškolského vzdelávania a vedeckého výskumu. Táto inštitúcia však nebola schopná identifikovať konkrétne ustanovenie vnútroštátneho práva, z ktorého by vyplývala údajná diskriminácia voči iným študentom, ako sú študenti, ktorých toto právo považuje za patriacich do rámca odbornej prípravy.

45 Navyše, ako uviedla generálna advokátka v bode 79 svojich návrhov, hoci sa vnútroštátna právna úprava, o ktorú ide v tejto veci, neobmedzuje na odkaz na občanov Únie, ale týka sa takisto osôb, ktoré majú buď štátnu príslušnosť štátu, ktorý je členom Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHP), alebo švajčiarsku štátnu príslušnosť, zo žaloby, na základe ktorej začalo toto konanie, jasne nevyplýva, že Komisia svojou výhradou založenou na priamej diskriminácii mala na mysli všetky tieto osoby. Navyše z niektorých osobitných bodov tejto žaloby vyplýva, že Komisia sa obmedzila na vytknutie Holandskému kráľovstvu, že praktizuje diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti iba voči študentom, ktorí sú občanmi Únie.

46 Za týchto podmienok sa treba domnievať, že táto žaloba je prípustná len v rozsahu, v akom sa týka preukázania toho, že holandská právna úprava, o ktorú ide v tejto veci, zaviedla priamu diskrimináciu voči občanom Únie, iným ako tým, ktorí majú holandskú štátnu príslušnosť, ktorí študujú v rámci odbornej prípravy vykonávanej v tomto členskom štáte, keďže táto právna úprava zaobchádza s uvedenými občanmi menej výhodne ako s holandskými občanmi, ktorí takto študujú.

O veci samej

Argumentácia účastníkov konania

47 Komisia v žalobe tvrdí, že holandská právna úprava obsahuje priamu diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti.

48 Komisia v prvom rade uvádza, že existuje priama diskriminácia na základe článku 18 ZFEÚ, v spojení s článkami 20 a 21 ZFEÚ, keďže predmetné vnútroštátne ustanovenia vylučujú neholandských študentov na základe jediného kritéria ich štátnej príslušnosti z nároku na príspevok na cestovné náklady, čím sa zaobchádza menej výhodne s občanmi Únie, ktorí nemajú holandskú štátnu príslušnosť. Tento záver nie je žiadnym spôsobom spochybnený potrebou splniť dve iné objektívne podmienky, teda po prvé požiadavku mať menej ako 30 rokov a po druhé požiadavku byť zapísaný na riadne štúdium na schválené vzdelávanie.

49 Komisia ďalej tvrdí, že na vytýkanú priamu diskrimináciu sa nevzťahuje výnimka stanovená v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38. V tejto súvislosti rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:605) a konkrétne body 43, 49 až 56, 59 až 62, ako aj 64 a 65 tohto rozsudku sa uplatnia *mutatis mutandis* na túto vec.

50 Podľa názoru Komisie skutočnosť, že podľa holandskej právnej úpravy sa študenti zúčastňujúci sa na programe Erasmus nepovažujú za oficiálne zapísaných na holandskej hostiteľskej vzdelávacej inštitúcii, nie je relevantná. V rámci tohto programu každý študent môže dôvodne očakávať od hostiteľskej univerzity, že s ním bude zaobchádzať rovnakým spôsobom ako so svojimi vlastnými študentmi a tak to v praxi napokon aj naozaj je. Takýto študent je teda *de facto* zapísaný na hostiteľskej inštitúcii v Holandsku a spĺňa takto tretiu požiadavku, ktorou holandská právna úprava podmieňuje poskytnutie príspevku na cestovné náklady.

51 Je viac než pravdepodobné, že holandský štátny príslušník, študujúci mimo Holandska, ktorý sa chce zúčastniť na programe Erasmus, si vyberie iný členský štát ako Holandské kráľovstvo na dokončenie štúdia v rámci tohto programu. Vo vzácnych prípadoch, keď si takýto študent zvolí štúdium v rámci uvedeného programu v Holandsku, je prirodzené, že tento členský štát mu neprizná príspevok na cestovné náklady, keďže už poberá príslušný finančný príspevok.

52 Nakoniec, pokiaľ ide o výhradu nazvanú „Iní študenti ako zahraniční študenti programu Erasmus – študenti riadneho štúdia, vrátane holandských študentov s bydliskom v zahraničí“, Komisia tvrdí, že príspevok na cestovné náklady je príspevkom na výživu v zmysle článku 24 ods. 2 smernice 2004/38, a to v inej forme ako študentské štipendium alebo študentská pôžička.

53 Skutočnosť, že na rozdiel od situácie, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:605), je študent povinný vrátiť ekonomickú výhodu vyplývajúcu z príspevku na cestovné náklady, ak nezíska diplom počas desiatich rokov, neznamená, že táto výhoda patrí pod pojem „študentských štipendií alebo študentských pôžičiek“, stanovený v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38. Táto dávka, keďže je spojená s podmienkou získania diplomu do desiatich rokov, predstavuje skôr podmienečný dar ako pôžičku.

54 Holandské kráľovstvo vo vyjadrení k žalobe spochybňuje vytýkané nesplnenie povinnosti.

55 Pokiaľ ide v prvom rade o holandskú právnu úpravu týkajúcu sa príspevku na cestovné náklady, Holandské kráľovstvo zdôrazňuje skutočnosť, že táto dávka je súčasťou holandského financovania štúdia, ako vyplýva z WSF z roku 2000 a z pôvodu tejto dávky.

56 § 3.6 ods. 2 WSF z roku 2000 konkrétne stanovuje, že príspevok na cestovné náklady je súčasťou základného štipendia, ktoré je prvkom financovania štúdia na základe § 3.1 ods. 1 tohto zákona. V minulosti základné štipendium v plnej miere pozostávalo z peňažnej sumy určenej na pokrytie životných nákladov. Časť sumy uvedeného štipendia bola konvertovaná na príspevok na cestovné náklady od 1. januára 1991. Holandské kráľovstvo nadobúda prepravné doklady, ktoré sú predmetom tejto dávky, od dopravných podnikov na základe zmluvy, čo umožňuje kupovať ich za nízku cenu a poskytnúť prístup k cenovo dostupnej doprave pre všetkých študentov, ktorí majú právo na financovanie štúdia.

57 Holandské kráľovstvo uvádza, že základné štipendium a príspevok na cestovné náklady sa poskytujú formou podmienečnej pôžičky. Ak študent úspešne ukončí štúdium v lehote desiatich rokov, z pôžičky sa stane dar. Ak študent neukončí štúdium v tejto lehote, musí pôžičku vrátiť spolu s úrokmi.

58 Keďže príspevok na cestovné náklady predstavuje prvok základného štipendia, a preto financovania štúdia, podmienky získania tejto dávky sú tie isté ako tie, ktoré sa uplatňujú na poskytovanie financovania štúdia. Konkrétne, na to, aby si bolo možné nárokovať na holandské financovanie štúdia, treba podľa § 2.1 WSF z roku 2000 splniť podmienky štátnej príslušnosti, veku a kategórie vzdelávania.

59 Ďalej, pokiaľ ide o článok 24 ods. 2 smernice 2004/38, Holandské kráľovstvo sa odvoláva na výnimku stanovenú v tomto ustanovení vo vzťahu ku všetkým neholandským študentom, ktorí sú štátnymi príslušníkmi členského štátu Únie, EHP alebo Švajčiarska. Pokiaľ ide o neholandských študentov študujúcich v rámci programu Erasmus, ide však o dôvod obrany predložený subsidiárne. Tento členský štát v prvom rade tvrdí, že títo poslední uvedení študenti nie sú v situácii objektívne porovnateľnej so situáciou holandských študentov.

60 Holandské kráľovstvo pripomína, že výnimka stanovená v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38 zodpovedá legitímnemu záujmu dotknutého členského štátu obmedziť sociálne výhody platené prostredníctvom verejných financií tým, ktorí môžu preukázať minimálnu spojitosť s týmto štátom. Rozdielne zaobchádzanie zavedené holandskou právnou úpravou spočívajúce v tom, že vyžaduje od študentov Únie, EHP alebo Švajčiarska predtým, ako by mohli využiť financovanie štúdia, vrátane príspevku na cestovné náklady, aby mali právo na dlhodobý pobyt alebo boli zárobkovo činní, je úplne v súlade s touto výnimkou.

61 Holandské kráľovstvo sa domnieva, že nie je relevantné to, či sa musí príspevok na cestovné náklady považovať skôr za podmienečný dar ako za podmienečnú pôžičku, keďže táto dávka je stále buď pôžičkou, alebo štipendiom, a preto sa na ňu vzťahuje výnimka stanovená v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38.

62 Holandský systém je už z hľadiska svojej povahy odlišný od situácie, ktorá existovala vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:605). V uvedenej veci konkrétne zníženie cien dopravy bolo poskytované študentom, ktorých rodičia dostávali rodinné prídavky v Rakúsku. Keďže toto zníženie nebolo spojené s financovaním štúdia, nebolo možné kvalifikovať ho ako študijné štipendium alebo študijnú pôžičku.

63 Podľa Holandského kráľovstva na to, aby sa na dávku mohla vzťahovať výnimka stanovená v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38, táto dávka nemusí nevyhnutne predstavovať peňažnú sumu, s ktorou je možné úplne voľne disponovať.

64 Nakoniec, pokiaľ ide o študentov zúčastňujúcich sa na programe Erasmus, Holandské kráľovstvo pripomína, pričom sa opiera o body 41 a 42 rozsudku zo 14. júna 2012, Komisia/Holandsko (C-542/09, EU:C:2012:346), že porovnateľná povaha situácií sa musí zakladať na objektívnych a ľahko identifikovateľných prvkoch. Objektívny rozdiel medzi neholandskými študentmi zúčastňujúcimi sa na programe Erasmus a holandskými študentmi študujúcimi mimo tohto programu, ktorí využívajú príspevok na cestovné náklady, spočíva v tom, že prví uvedení nevyužívajú financovanie svojho štúdia Holandským kráľovstvom podľa dohôd stanovených uvedeným programom.

65 Podľa Holandského kráľovstva stanovisko Komisie, podľa ktorého študenti študujúci v rámci programu Erasmus sú zapísaní *de facto* v Holandsku a musí preto v ich prípade platiť domnienka, že spĺňajú tretiu podmienku, ktorú holandská právna úprava stanovila pre poskytnutie príspevku na cestovné náklady, nie je relevantné.

66 Komisia v replike tvrdí, že zo štruktúry § 3.2 ods. 1 WSF z roku 2000 vyplýva, že životné náklady a príspevok na cestovné náklady predstavujú samostatné a odlišné prvky štipendia. Inherentné vlastnosti týchto dvoch prvkov sa takisto odlišujú, keďže jeden z nich je dávkou, ktorú študent môže použiť podľa ľubovôle, a ten druhý je kartou, ktorá zakladá nárok na znížené ceny vo verejnej doprave.

67 Komisia zdôrazňuje, že pojem „študijného štipendia alebo študijnej pôžičky“, stanovený v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38, nemôže mať výklad, ktorý by sa menil v závislosti od vnútroštátnych právnych poriadkov, ale musí mať autonómny význam, vlastný právu Únie.

68 Z bodov 61 až 64 rozsudku zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:605), vyplýva, že Holandské kráľovstvo sa neprávom odvoláva na článok 24 ods. 2 smernice 2004/38 na odôvodnenie toho, že vyžaduje, aby študenti, ktorí sú štátnymi príslušníkmi Únie, EHP a Švajčiarska, mali právo na trvalý pobyt alebo boli zárobkovo činní. V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že existenciu skutočnej spojitosti medzi študentom a hostiteľským členským štátom možno overiť, pokiaľ ide o právo tohto študenta nárokovať si dávku predstavujúcu zníženie ceny za dopravu, keď sa preukáže, že uvedený študent je zapísaný v súkromnej alebo verejnej vzdelávacej inštitúcii schválenej alebo financovanej hostiteľským členským štátom na základe jeho právnej úpravy alebo správnej praxe, aby tam v prvom rade študoval, vrátane odborného vzdelávania.

69 Komisia tvrdí, že z bodu 61 rozsudku zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:605), vyplýva, že existujú okolnosti, za ktorých sa študenti zúčastňujúci sa na programe Erasmus môžu považovať za nachádzajúcich sa v situácii objektívne porovnateľnej so situáciou holandských študentov, ktorí poberajú príspevok na cestovné náklady, teda za predpokladu, že existuje skutočná spojitosť medzi študentom zúčastňujúcim sa na tomto programe a hostiteľským členským štátom. Takáto spojitosť existuje v predmetnom prípade, pokiaľ ide o túto dávku, keďže neholandskí študenti, ktorí sa zúčastnili na uvedenom programe, by sa mali považovať za zapísaných *de facto* v Holandsku na účely poskytnutia tejto dávky.

70 Holandské kráľovstvo v duplike odpovedalo, že Komisia skreslila znenie a zmysel článku 24 ods. 2 smernice 2004/38. Existencia skutočnej spojitosti medzi dotknutou osobou a hostiteľským členským štátom, ktorá sa prejaví ako zápis tejto osoby na vzdelávaciu inštitúciu, nepredstavuje doplňujúcu

alebo alternatívnu požiadavku v tomto rámci. Keďže Súdny dvor rozhodol, že článok 24 ods. 2 smernice 2004/38 nie je uplatniteľný vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:605), body 61 až 64 uvedeného rozsudku neobsahujú žiadnu informáciu týkajúcu sa dosahu tohto ustanovenia.

71 Holandské kráľovstvo tvrdí, že záver Komisie, podľa ktorého študenti zúčastňujúci sa na štúdiu v rámci programu Erasmus, z dôvodu ich zápisu *de facto* na hostiteľskú univerzitu, tvoria napriek všetkému kategóriu objektívne porovnateľnú s kategóriou holandských študentov, ktorí dostávajú príspevok na cestovné náklady, spočíva na mylnom predpoklade. To, na čom jej záleží, je určiť, či sa tieto kategórie nachádzajú v objektívne porovnateľnej situácii vzhľadom na predmetnú vnútroštátnu právnu úpravu.

72 Holandské kráľovstvo zdôrazňuje, že body 61, 62 a 64 rozsudku zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:605), sa týkajú odôvodnenia nepriamej diskriminácie konštatovanej v tomto rozsudku, kým otázka, či sa študenti študujúci v rámci programu Erasmus nachádzajú v objektívne porovnateľnej situácii so situáciou holandských študentov, ktorí poberajú príspevok na cestovné náklady, sa týka samotnej existencie diskriminácie. Komisia tak vytrhla požiadavku skutočnej spojitosti z jej kontextu.

Posúdenie Súdnym dvorom

73 Na úvod treba pripomenúť, že článok 20 ods. 1 ZFEÚ priznáva každej osobe, ktorá má štátnu príslušnosť jedného z členských štátov, štatút občana Únie.

74 Študenti, ktorí pochádzajú z iných členských štátov než z Holandského kráľovstva a v Holandskom kráľovstve študujú, majú tento štatút, pokiaľ sú štátnymi príslušníkmi členského štátu.

75 Ako už Súdny dvor niekoľkokrát rozhodol, štatút občana Únie má byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, ktorý tým z nich, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii, umožňuje, aby sa s nimi v oblasti vecnej pôsobnosti Zmluvy o FEÚ bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť a bez toho, aby boli dotknuté výnimky výslovne stanovené v tejto súvislosti, z právneho hľadiska zaobchádzalo rovnako (pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. septembra 2001, Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458, bod 31, a zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, EU:C:2012:605, bod 38).

76 Zákaz diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti uvedený v článku 18 ZFEÚ sa uplatňuje vo všetkých situáciách patriacich do pôsobnosti *ratione materiae* práva Únie, pričom tieto situácie zahŕňajú výkon základnej slobody pohybu a pobytu na území členských štátov, ktorú poskytuje článok 21 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, EU:C:2012:605, bod 39 a citovanú judikatúru).

77 Z tej istej judikatúry navyše vyplýva, že tento zákaz pokrýva aj situácie týkajúce sa podmienok prístupu k odbornému vzdelávaniu, keďže tak vysokoškolské vzdelávanie, ako aj univerzitné vzdelávanie predstavujú odborné vzdelávanie (rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, EU:C:2012:605, bod 40 a citovaná judikatúra).

78 Štátny príslušník členského štátu Únie, ktorý študuje v inom členskom štáte, má podľa článkov 18 a 21 ZFEÚ právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia hostiteľského členského štátu bez toho, aby bol obeťou priamej alebo nepriamej diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, EU:C:2012:605, bod 41 a citovanú judikatúru).

79 Pokiaľ ide o otázku, či príspevok na cestovné náklady patrí do pôsobnosti Zmlúv v zmysle článku 18 ods. 1 ZFEÚ, treba konštatovať, že Súdny dvor už spresnil, že režim stanovujúci zľavy z ceny za dopravu poskytované študentom v rozsahu, v akom umožňuje priamo alebo nepriamo pokryť ich životné náklady, patrí do pôsobnosti Zmluvy o FEÚ (rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, EU:C:2012:605, bod 43).

80 Okrem toho, ako už Súdny dvor rozhodol, zásada zákazu diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti, zakotvená všeobecne v článku 18 ZFEÚ a spresnená v súvislosti s občanmi Únie patriacimi do pôsobnosti smernice 2004/38 v článku 24 tejto smernice, zakazuje najmä priamu diskrimináciu, založenú na štátnej príslušnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, EU:C:2012:605, bod 49 a citovanú judikatúru).

81 Pokiaľ ide o smernicu 2004/38, hoci je pravda, že cieľom tejto smernice je uľahčenie a posilnenie výkonu základného a osobného práva na pohyb a pobyt voľne na území členských štátov, ktoré bolo poskytnuté priamo každému občanovi Únie, nič to nemení na tom, že jej predmet sa týka, ako vyplýva z jej článku 1 písm. a), podmienok výkonu tohto práva (rozsudok z 5. mája 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, bod 33).

82 Predovšetkým treba pripomenúť, že občan Únie, pokiaľ ide o prístup k dávke, akou je príspevok na cestovné náklady, sa môže odvolávať na rovnosť zaobchádzania v porovnaní so štátnymi príslušníkmi hostiteľského členského štátu v zmysle článku 24 ods. 1 smernice 2004/38 len vtedy, keď jeho pobyt na území hostiteľského členského štátu je v súlade s podmienkami tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. septembra 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, bod 49 a citovanú judikatúru).

83 V predmetnom prípade Komisia potvrdila v odpovedi na otázku položenú Súdnym dvorom na pojednávaní, že jej žaloba sa týkala diskriminácie voči študentom, ktorí mali právo na pobyt na základe článku 7 ods. 1 písm. c) smernice 2004/38. Holandské kráľovstvo takisto tvrdilo, že neholandskí študenti, ktorých sa týka táto žaloba, majú právo na pobyt v Holandsku na základe tohto ustanovenia.

84 Za týchto podmienok treba dospieť k záveru, že článok 24 ods. 1 smernice 2004/38 sa v zásade uplatňuje na neholandských študentov, ktorých Komisia uviedla v žalobe.

85 Pred samotným určením, či existuje priama diskriminácia v zmysle článku 24 ods. 1 smernice 2004/38, však treba v predmetnom prípade najprv preskúmať tvrdenie Holandského kráľovstva, podľa ktorého príspevok na cestovné náklady patrí do pôsobnosti výnimky zo zásady rovnosti zaobchádzania stanovenej v článku 24 ods. 2 tejto smernice.

86 Odsek 2 článku 24 smernice 2004/38 sa ako výnimka zo zásady rovnosti zaobchádzania stanovenej v článku 18 ZFEÚ, a ktorej je článok 24 ods. 1 smernice 2004/38 len osobitným vyjadrením, má vykladať striktne (rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, EU:C:2012:605, bod 54).

87 Hoci, ako vyplýva z bodu 79 tohto rozsudku, príspevok na cestovné náklady predstavuje príspevok na výživu pre dotknutých študentov, iba príspevok na výživu počas štúdia pozostávajúci zo „študentských štipendií alebo študentských pôžičiek“ patrí pod výnimku zo zásady rovnosti zaobchádzania stanovenej v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38 (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko, C-75/11, EU:C:2012:605, bod 55).

88 V tejto súvislosti treba konštatovať, že na rozdiel od veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 4. októbra 2012, Komisia/Rakúsko (C-75/11, EU:C:2012:605), v ktorom dotknutý členský štát vyhradil v zásade nárok na zníženú cenu cestovného iba pre študentov, ktorých rodičia dostávajú rodinné prídavky od tohto štátu, v tejto veci, ako vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, poskytnutie príspevku na

cestovné náklady holandským študentom, ktorí sú podľa Komisie zvýhodnení predmetnou vnútroštátnou právnou úpravou, závisí práve od toho, že títo študenti sa vzdelávajú v Holandsku a majú právo na financovanie svojho štúdia v súlade s holandskou právnou úpravou.

89 Podľa tejto právnej úpravy študent dostane prepravný doklad, ktorý mu umožní bezplatný prístup k verejnej doprave alebo prístup k nej za zníženú cenu. Ak študent úspešne ukončí svoje štúdium v lehote desiatich rokov, nie je povinný vrátiť túto dávku. Ak študent nedokončí svoje štúdium v tejto lehote, musí uvedenú dávku vrátiť. Teda taký príspevok na cestovné náklady, aký stanovuje holandská právna úprava, má vlastnosti a javí sa buď ako študijné štipendium, alebo ako pôžička podľa toho, či študent úspešne dokončí štúdium v lehote desiatich rokov.

90 Z toho vyplýva, že taký príspevok na cestovné náklady, o aký ide v tejto veci, sa musí považovať za dávku „pozostávajúcu zo študentských štipendií alebo študentských pôžičiek“ v zmysle článku 24 ods. 2 smernice 2004/38.

91 V tejto súvislosti, ako uviedla generálna advokátka v bode 97 svojich návrhov, otázka, či uvedená dávka predstavuje podmienečné štipendium alebo podmienečnú pôžičku, nie je relevantná, keďže článok 24 ods. 2 smernice 2004/38 sa uplatňuje tak na „študijné štipendiá“, ako aj na „pôžičky“ a že príspevok na cestovné náklady patrí v každom prípade pod jeden alebo druhý z týchto pojmov.

92 Rovnako je irelevantná skutočnosť, že príspevok na cestovné náklady sa v zásade poskytuje formou prepravného dokladu, teda nie v hotovosti, ale ako vecné plnenie. Ani zo znenia článku 24 ods. 2 smernice 2004/38, ani z právneho rámca, do ktorého toto ustanovenie patrí, totiž nevyplýva, že by členské štáty boli povinné poskytovať príspevok na výživu počas štúdia len vo forme hotovosti. Naopak, ako konštatovala generálna advokátka v bode 93 svojich návrhov, to, že sa poskytuje takáto dávka ako vecné plnenie, umožňuje dotknutému členskému štátu prípadne jednak znížiť náklady spojené s poskytnutím uvedenej dávky tak, že si vyjedná s poskytovateľom tejto služby ceny, a jednak ubezpečiť sa, že hospodárska výhoda vyplývajúca z tejto dávky je používaná na účely, na ktoré bola vytvorená.

93 Nakoniec treba konštatovať, že na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, Holandské kráľovstvo nie je vôbec povinné v tomto kontexte poskytnúť príspevok na cestovné náklady iba preto, že sa študent zapísal na súkromnú alebo verejnú inštitúciu, schválenú alebo financovanú týmto členským štátom na základe jej právnej úpravy alebo správnej praxe z prvotného dôvodu štúdia. Takýto výklad by nielen porušoval znenie samotného článku 24 ods. 2 smernice 2004/38, ale takisto by zbavil podstaty výnimku týkajúcu sa príspevku na výživu počas štúdia, stanovenú týmto ustanovením, keďže by to znamenalo, že v skutočnosti by členské štáty boli povinné dodržiavať zásadu rovnosti zaobchádzania pri poskytovaní tejto pomoci voči všetkým študentom, na ktorých sa vzťahuje článok 7 ods. 1 písm. c) smernice 2004/38.

94 V dôsledku toho treba konštatovať, že príspevok na cestovné náklady patrí pod pojem „príspev[ok] na výživu počas štúdia… pozostávajúc[i] zo študentských štipendií alebo študentských pôžičiek“, uvedený v článku 24 ods. 2 smernice 2004/38 a že Holandské kráľovstvo sa môže odvolávať na výnimku stanovenú v tejto súvislosti na účely odmietnutia poskytnutia tejto dávky pred získaním práva na trvalý pobyt iným osobám ako pracovníkom, samostatne zárobkovo činným osobám, osobám, ktoré si zachovávajú takýto štatút alebo ich rodinným príslušníkom.

95 Výhrada založená na priamej diskriminácii teda musí byť zamietnutá ako nedôvodná.

96 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy sa musí táto žaloba zamietnuť v celom rozsahu.

O trovách

97 Podľa článku 138 ods. 1 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Holandské kráľovstvo navrhlo zaviazať Komisiu na náhradu trov konania a Komisia nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. Žaloba sa zamieta.

2. Európska komisia je povinná nahradiť trovy konania.

Podpisy